

مدل سازی شاخص های مؤثر در ارزیابی عملکرد شرکت های تولید کننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مبتنی بر کارت امتیازی متوازن پایدار

M Modeling Effective Indicators in Performance Evaluation of Rubber and Plastic Manufacturing Companies Listed on Tehran Stock Exchange Based on Sustainable Balanced Scorecard

چکیده

این پژوهش باهدف شناسایی و اولویت بندی شاخص های کلیدی ارزیابی عملکرد در شرکت های تولید کننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. مطالعه حاضر با به کارگیری چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار، به دنبال ارائه الگویی جامع برای سنجش عملکرد این شرکت ها در ابعاد مختلف بوده است. روش تحقیق از نوع توصیفی - اکتشافی بوده و با استفاده از رویکردهای کیفی و کمی به اجرا درآمده است. در مرحله اول، شاخص های مربوط به ابعاد مختلف عملکرد از طریق مطالعات کتابخانه ای و نظر سنجی از خبرگان شناسایی شدند. سپس با به کارگیری تکنیک دیمتل، روابط علی و معلولی بین این شاخص ها مورد تحلیل قرار گرفت. یافته های تحقیق نشان می دهد که شاخص های اقتصادی مانند ارزش اقتصادی ایجاد شده و پوشش تعهدات اجتماعی، شاخص های زیست محیطی شامل مصرف انرژی و سرمایه گذاری های زیست محیطی، و شاخص های اجتماعی نظیر مسئولیت پذیری اجتماعی و عدالت در پرداخت ها از مهم ترین معیارهای ارزیابی عملکرد در این صنعت محسوب می شوند. همچنین مشخص شد که برخی شاخص ها مانند کارایی فرایندهای داخلی و اثربخشی آموزش کارکنان نقش علی داشته و تأثیر مستقیمی بر بهبود سایر جنبه های عملکرد سازمان دارند. نتایج این مطالعه می تواند به مدیران صنعت لاستیک و پلاستیک در طراحی سیستم های ارزیابی عملکرد جامع کمک کند. همچنین یافته های تحقیق نشان می دهد که توجه همزمان به ابعاد مالی، زیست محیطی و اجتماعی می تواند منجر به بهبود پایداری سازمانی و افزایش رقابت پذیری این شرکت ها در بلندمدت شود. این پژوهش مسیر جدیدی برای تحقیقات آینده در زمینه ارزیابی عملکرد پایدار در صنایع تولیدی ارائه می دهد.

کلمات کلیدی: ارزیابی عملکرد، پایداری سازمانی، صنعت لاستیک و پلاستیک، کارت امتیازی متوازن، تحلیل چندمعیاره

نوع مقاله: پژوهشی

رسول قنبرزاده^۱، مهدیه سادات احدی شعار اردها^۲، مسلم پیروز یزدانی^۳، محمدرضا فتحی^{۴*}

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی مالی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
- ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
- ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، مؤسسه آموزش عالی دانشستان، ساوه، ایران
- ۴- دانشیار دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران

Reza.fathi@ut.ac.ir

ایمیل نویسندگان و عهده دار مکاتبات:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۸

مقدمه

در چشم‌انداز کسب‌وکار معاصر، ارزیابی عملکرد سازمانی به طور فزاینده‌ای برای تضمین پایداری بلندمدت و رقابت‌پذیری حیاتی شده است. ارزیابی عملکرد، فرایندی سیستماتیک برای سنجش فعالیت‌ها، استراتژی‌ها و خروجی‌های یک سازمان در مقایسه با معیارها و اهداف تعیین‌شده است. این فرایند نه تنها به شناسایی حوزه‌های قابل‌بهبود کمک می‌کند، بلکه اهداف سازمانی را با عملکرد عملیاتی همسو می‌سازد و از این طریق، بهره‌وری منابع و هم‌ترازی استراتژیک را ارتقا می‌دهد. با توجه به فشارهای فزاینده‌ای که سازمان‌ها از سوی ذی‌نفعان برای اثبات پاسخگویی و شفافیت با آن روبرو هستند، نیاز به چارچوب‌های ارزیابی عملکرد قوی‌تر از هر زمان دیگری حیاتی است (چیمی و نارو، ۲۰۲۴). یکی از چارچوب‌های برجسته برای ارزیابی عملکرد، کارت امتیازی متوازن^۱ است که در اوایل دهه ۱۹۹۰ توسط کاپلان و نورتون معرفی شد، کارت امتیازی متوازن فراتر از معیارهای مالی سنتی رفته و دیدگاه‌های متعددی از جمله رضایت مشتری، فرایندهای داخلی و یادگیری و رشد سازمانی را در بر می‌گیرد. این رویکرد چندبعدی به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا اهداف استراتژیک خود را به معیارهای عملیاتی تبدیل کرده و فرهنگ پاسخگویی و بهبود مستمر را تقویت کنند (ساهو و بایانا، ۲۰۲۴ الف، ۲۰۲۴ ب). کارت امتیازی متوازن پایدار به دلیل توانایی خود در ارائه دیدگاهی جامع از عملکرد سازمانی، تسهیل تصمیم‌گیری بهتر و هم‌ترازی استراتژیک، به طور گسترده در صنایع مختلف مورد استفاده قرار گرفته است (لی^۲، ۲۰۲۳). در سال‌های اخیر، مفهوم کارت امتیازی متوازن پایداری^۳ مطرح شده که ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی را در چارچوب کارت امتیازی متوازن سنتی ادغام می‌کند، کارت امتیازی متوازن پایدار نه تنها عملکرد اقتصادی را ارزیابی می‌کند، بلکه بر

اهمیت مباشرت محیطی و مسئولیت اجتماعی نیز تأکید دارد (وانگ و همکاران، ۲۰۲۲ الف، ۲۰۲۲ ب).^۴ این موضوع به‌ویژه در صنایعی مانند تولید لاستیک که اثرات زیست‌محیطی و پیامدهای اجتماعی قابل‌توجهی دارند، مرتبط است. صنعت لاستیک با بررسی‌های فزاینده‌ای در مورد شیوه‌های پایداری خود، از جمله جنگل‌زدایی، از بین رفتن تنوع زیستی و شرایط کار مواجه است مولینوس - سننته^۵ و همکاران، ۲۰۲۰؛ روسنر و بردباخ^۶، ۲۰۲۲؛ بنابراین، ارزیابی عملکرد شرکت‌ها در این بخش از منظر پایداری برای ترویج شیوه‌های مسئولانه و تضمین بقای بلندمدت ضروری است (آیله و سینگ، ۲۰۲۴). ارزیابی شرکت‌ها در صنعت لاستیک و پلاستیک به دلایل متعددی بسیار مهم است. اولاً، این ارزیابی بینش‌هایی را در مورد شیوه‌های پایداری این شرکت‌ها در اختیار ذی‌نفعان - از جمله سرمایه‌گذاران، مشتریان و نهادهای نظارتی قرار می‌دهد و از این طریق بر تصمیمات سرمایه‌گذاری و رفتار مصرف‌کننده تأثیر می‌گذارد. تحقیقات نشان داده است که شرکت‌هایی که شیوه‌های مدیریت زیست‌محیطی قوی دارند، تمایل به دستیابی به ارزش‌گذاری‌های بالاتری دارند، زیرا سرمایه‌گذاران به طور فزاینده‌ای پایداری را در فرایندهای تصمیم‌گیری خود در اولویت قرار می‌دهند (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ لی، ۲۰۲۳). ثانیاً، با افزایش تقاضای جهانی برای محصولات پایدار، شرکت‌هایی که عملکرد پایداری خود را به طور مؤثر اندازه‌گیری و مدیریت می‌کنند، در موقعیت بهتری برای بهره‌برداری از فرصت‌های بازار و کاهش ریسک‌ها قرار دارند (وانگ و همکاران، ۲۰۲۲ الف، ۲۰۲۲ ب). ادغام پایداری در چارچوب‌های ارزیابی عملکرد مانند کارت امتیازی متوازن پایدار می‌تواند نوآوری و کارایی عملیاتی را تحریک کرده و در نهایت منجر به افزایش رقابت‌پذیری و سودآوری شود. علاوه بر این، چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا به نیازهای طیف وسیع‌تری از ذی‌نفعان، از

1. BSC

2. Lee

3. SBSC

4. Wang et al

5. Molinos-Senente et al

6. Rosner and Brodbach

در صنعت لاستیک و پلاستیک را برجسته می‌کند، بلکه زمینه را برای تحقیقات آینده و کاربردهای عملی در ارزیابی عملکرد هموار خواهد کرد (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲). چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار همان‌طور که توسط مطالعات مختلف برجسته شده است، نشان داده است که می‌تواند اهداف استراتژیک را به طور مؤثر در ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی مدیریت پایداری ادغام کند و این ادغام برای شرکت‌هایی که هدفشان دستیابی به تعادل بین سودآوری و مسئولیت اجتماعی است، به‌ویژه در صنایعی مانند تولید لاستیک و پلاستیک که نگرانی‌های زیست‌محیطی در آن‌ها بسیار مهم است، بسیار حیاتی است. علاوه بر این، کارت امتیازی متوازن پایدار می‌تواند به شرکت‌ها در کاهش هزینه‌ها و بهبود بهره‌وری با جایگزینی سیستم‌های موازی زیست‌محیطی، اجتماعی و مالی مستقل با یک سیستم مدیریت استراتژیک یکپارچه کمک کند (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲). از آنجایی که صنعت لاستیک و پلاستیک به تکامل خود ادامه می‌دهد، نیاز به یک چارچوب ارزیابی عملکرد جامع که اصول پایداری را در برمی‌گیرد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. این تحقیق قصد دارد با ارائه یک تجزیه و تحلیل دقیق از چگونگی استفاده از کارت امتیازی متوازن پایدار برای ارزیابی عملکرد این شرکت‌ها، شکاف موجود در ادبیات را پر کند و در نهایت به گفتمان گسترده‌تر در مورد پایداری شرکتی و شیوه‌های کسب‌وکار مسئولانه کمک کند (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲). کارت امتیازی متوازن پایدار نشان‌دهنده پیشرفت قابل توجهی در روش‌های ارزیابی عملکرد، به‌ویژه برای صنایعی است که با بررسی‌های دقیق در مورد تأثیرات زیست‌محیطی و اجتماعی خود مواجه هستند. این تحقیق با تمرکز بر صنعت لاستیک و پلاستیک، در پی نشان دادن کاربردهای عملی کارت امتیازی متوازن پایدار و پتانسیل آن

جمله موجودیت‌های انسانی و غیرانسانی، رسیدگی کنند و از این طریق رویکردی فراگیرتر برای ارزیابی عملکرد را تقویت نمایند (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲). این امر به‌ویژه در زمینه صنعت لاستیک حائز اهمیت است، جایی که تأثیرات تولید فراتر از ملاحظات اقتصادی فوری بوده و ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی را نیز در بر می‌گیرد. با پذیرش کارت امتیازی متوازن پایدار، شرکت‌ها می‌توانند استراتژی‌های خود را بهتر با اهداف توسعه پایدار سازمان ملل همسو کنند و از این طریق به تلاش‌های جهانی برای پایداری کمک نمایند (روسنر و بردباخ، ۲۰۲۲ الف، ۲۰۲۲ ب). هدف از این تحقیق، مدل‌سازی شاخص‌های مؤثر در ارزیابی عملکرد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر اساس چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار است. با به‌کارگیری این روش جامع ارزیابی، مطالعه حاضر در تلاش است تا بینش‌های ارزشمندی در مورد شیوه‌های پایداری این شرکت‌ها ارائه دهد، بهترین شیوه‌ها را شناسایی کرده و استراتژی‌هایی برای بهبود پیشنهاد کند. این تحقیق نه تنها به گفتمان علمی در مورد ارزیابی عملکرد کمک می‌کند، بلکه به‌عنوان یک راهنمای عملی برای ذی‌نفعان صنعت که به دنبال ارتقاء عملکرد پایداری خود در بخش لاستیک هستند، عمل خواهد کرد (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲). در نتیجه، ادغام پایداری در چارچوب‌های ارزیابی عملکرد مانند کارت امتیازی متوازن پایدار صرفاً یک روند نیست، بلکه یک ضرورت در فضای کسب‌وکار امروزی است. از آنجایی که سازمان‌ها پیچیدگی‌های چالش‌های زیست‌محیطی و اجتماعی را مدیریت می‌کنند، کارت امتیازی متوازن پایدار چارچوبی قوی برای ارزیابی و بهبود عملکرد در ابعاد مختلف فراهم می‌کند و در نهایت آینده‌ای پایدارتر برای صنعت لاستیک و فراتر از آن را تقویت می‌نماید. این تحقیق نه تنها وضعیت فعلی شیوه‌های پایداری

برای ایجاد تغییرات معنادار در شیوه‌های پایداری شرکت‌ها است (آیله و سینگ، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

مبانی نظری

ارزیابی عملکرد شرکت

ارزیابی عملکرد شرکت، جنبه‌ای حیاتی از مدیریت استراتژیک است که بینش‌هایی در مورد چگونگی دستیابی یک سازمان به اهداف خود و انجام مأموریتش ارائه می‌دهد. به طور سنتی، ارزیابی عملکرد به شدت به معیارهای مالی؛ مانند بازده سرمایه‌گذاری^۱، حاشیه سود و رشد درآمد متکی بوده است. با این حال، این تمرکز محدود به طور فزاینده‌ای مورد انتقاد قرار گرفته است، زیرا در به تصویر کشیدن طیف کامل عملکرد سازمانی، به ویژه در زمینه پایداری و مسئولیت اجتماعی شرکتی^۲ ناتوان است. با توجه به فشارهای فزاینده‌ای که سازمان‌ها از سوی ذی‌نفعان برای اثبات پاسخگویی و شفافیت با آن روبرو هستند، نیاز مبرمی به چارچوب‌های جامع‌تر ارزیابی عملکرد که هم شاخص‌های مالی و هم غیرمالی را در بر بگیرد، وجود دارد. کارت امتیازی متوازن که توسط کاپلان و نورتون^۳ در اوایل دهه ۱۹۹۰ توسعه یافت، نشان‌دهنده پیشرفت قابل توجهی در روش‌های ارزیابی عملکرد است. کارت امتیازی متوازن دیدگاه‌های متعددی را - مالی، مشتری، فرآیندهای کسب‌وکار داخلی و یادگیری و رشد ادغام می‌کند و به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا اهداف استراتژیک خود را به معیارهای عملیاتی ترجمه کنند. این رویکرد چندبعدی نه تنها ارزیابی جامع‌تری از عملکرد را تسهیل می‌کند، بلکه فعالیت‌های سازمانی را با اهداف استراتژیک بلندمدت همسو می‌سازد کارت امتیازی متوازن پیدار بر اهمیت روابط علت و معلولی بین معیارهای مختلف عملکرد تاکید می‌کند و سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا

درک کنند که چگونه بهبود در یک حوزه می‌تواند منجر به نتایج مثبت در سایر حوزه‌ها شود. در سال‌های اخیر، مفهوم پایداری در ارزیابی عملکرد برجسته شده و منجر به توسعه چارچوب‌هایی شده است که ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی را در کنار معیارهای مالی سنتی در بر می‌گیرد. چارچوب «سه پایه اصلی»^۴ که بر اهمیت عملکرد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی تاکید دارد، به یک اصل راهنما برای سازمان‌هایی تبدیل شده است که به دنبال دستیابی به توسعه پایدار هستند. این تغییر، نشان‌دهنده این شناخت فزاینده است که موفقیت بلندمدت سازمانی منوط به ایجاد تعادل بین عملکرد مالی، مسئولیت اجتماعی و مباشرت زیست‌محیطی است.

کارت امتیازی متوازن پایدار

کارت امتیازی متوازن پایدار تکاملی از کارت امتیازی متوازن سنتی است که برای ادغام ملاحظات پایداری در چارچوب‌های ارزیابی عملکرد طراحی شده است. کارت امتیازی متوازن پایدار با ادغام ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی، کارت امتیازی متوازن را توسعه می‌دهد و از این طریق به نیاز سازمان‌ها برای ارزیابی عملکرد خود به شیوه‌ای جامع‌تر پاسخ می‌دهد. این چارچوب اذعان دارد که پایداری صرفاً یک افزودنی به استراتژی کسب‌وکار نیست، بلکه یک جنبه اساسی از موفقیت سازمانی در قرن بیست و یکم است. چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار با توانایی خود در پیوند دادن استراتژی‌های پایداری با معیارهای عملکرد سنتی مشخص می‌شود و دیدگاهی جامع از عملکرد سازمانی را تقویت می‌کند. این چارچوب سازمان‌ها را تشویق می‌کند تا رویکردی جامع برای مدیریت عملکرد اتخاذ کنند و پایداری را در استراتژی‌های اصلی کسب‌وکار خود ادغام کنند. کارت امتیازی متوازن پایدار به طور معمول شامل چهار دیدگاه است: مالی، مشتری، فرآیندهای داخلی و یادگیری و رشد که اهداف و معیارهای عملکرد مرتبط با پایداری در هر دیدگاه جاسازی شده

1. ROI

2. CSR

3. Kaplan and Norton

4. TBL

است. این ادغام به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا عملکرد خود را نه تنها بر اساس نتایج مالی؛ بلکه در رابطه با اثرات زیست‌محیطی و اجتماعی خود نیز ارزیابی کنند. تحقیقات نشان داده است که سازمان‌هایی که کارت امتیازی متوازن پایدار را اتخاذ می‌کنند، در موقعیت بهتری برای دستیابی به اهداف پایداری خود قرار دارند و منجر به بهبود عملکرد در ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی می‌شوند. کارت امتیازی متوازن پایدار به عنوان یک ابزار مدیریت استراتژیک عمل می‌کند که به سازمان‌ها کمک می‌کند تا اهداف پایداری خود را با استراتژی کلی کسب‌وکار خود همسو سازند و ادغام پایداری در عملیات روزانه و فرایندهای تصمیم‌گیری را تسهیل نمایند. کارت امتیازی متوازن پایدار با ارائه رویکردی ساختار یافته برای ارزیابی عملکرد، سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا پیشرفت خود را در جهت دستیابی به اهداف پایداری نظارت کنند، حوزه‌های قابل بهبود را شناسایی کنند و عملکرد پایداری خود را به ذی‌نفعان اطلاع‌رسانی کنند. کارت امتیازی متوازن پایدار نشان‌دهنده پیشرفت قابل توجهی در روش‌های ارزیابی عملکرد است و چارچوبی جامع برای سازمان‌ها فراهم می‌کند تا پیچیدگی‌های پایداری را در محیط کسب‌وکار امروزی هدایت کنند. از آنجایی که سازمان‌ها به طور فزاینده‌ای اهمیت پایداری را در دستیابی به موفقیت بلندمدت تشخیص می‌دهند، کارت امتیازی متوازن پایدار ابزاری ارزشمند برای ادغام ملاحظات پایداری در شیوه‌های مدیریت عملکرد ارائه می‌دهد.

پیشینه پژوهش

کارت امتیازی متوازن پایدار به عنوان ابزاری حیاتی برای سازمان‌هایی که قصد دارند پایداری را در چارچوب‌های مدیریت استراتژیک خود ادغام کنند، ظهور کرده است. این بخش از پیشینه تحقیق، یافته‌های مطالعات مختلفی را که کاربرد، چالش‌ها و اثربخشی کارت امتیازی متوازن پایدار را در بخش‌های مختلف بررسی می‌کنند، ترکیب می‌کند و اهمیت

آن را در ترویج شیوه‌های پایدار برجسته می‌سازد. عبدالباسط و همکاران (۲۰۲۰)^۱ یک مدل تصمیم‌گیری چندمعیاره^۲ یکپارچه پلایتوژنیک برای ارزیابی عملکرد مالی در صنایع تولیدی توسعه دادند و بر اهمیت شناسایی دقیق معیارهای عملکرد مالی برای بازتاب اثربخشی یک شرکت تأکید کردند. تحقیق آن‌ها بر ارتباط چارچوب‌های ارزیابی عملکرد، مانند کارت امتیازی متوازن پایدار در ارتقای فرایندهای تصمیم‌گیری مالی در محیط‌های رقابتی تأکید می‌کند. به همین ترتیب، آبرامز و همکاران (۲۰۲۰)^۳ رابطه بین عملکرد زیست‌محیطی و ارزش‌گذاری شرکت را بررسی کردند و دریافته‌اند که شیوه‌های مؤثر مدیریت زیست‌محیطی بر درک سهام‌داران تأثیر مثبت می‌گذارد. این مطالعه ضرورت ادغام معیارهای زیست‌محیطی در سیستم‌های مدیریت عملکرد مانند کارت امتیازی متوازن پایدار برای افزایش ارزش شرکت را برجسته می‌کند. جاسم، زکریا و عزمی (۲۰۲۰)^۴ یک بررسی سیستماتیک از معماری کارت امتیازی متوازن پایدار و رابطه آن با پیامدهای عملکرد زیست‌محیطی انجام دادند. آن‌ها دو معماری غالب را در ادبیات شناسایی کردند: یکی که پارامترهای پایداری را با چهار دیدگاه سنتی کارت امتیازی متوازن ادغام می‌کند و دیگری که پایداری را به عنوان دیدگاهی مستقل پنجم در نظر می‌گیرد. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که اثربخشی معماری کارت امتیازی متوازن پایدار منوط به دانش متخصص است که برای سازمان‌هایی که قصد دارند به مباشرت زیست‌محیطی دست یابند، بسیار مهم است. در یک مطالعه مرتبط، لو و همکاران (۲۰۲۲)^۵ اثربخشی کارت امتیازی متوازن پایدار را در ارزیابی مسائل پایداری در شرکت‌های انرژی سبز نشان دادند و نشان دادند که چگونه این چارچوب می‌تواند جنبه‌های اجتماعی، زیست‌محیطی و مالی را برای بهبود عملکرد کلی ادغام کند. ایفرت و جلمی (۲۰۲۲)^۶ چندین چالش را در تدوین و اجرای کارت امتیازی متوازن پایدار شناسایی کردند، از جمله نیاز به ادغام مفهومی ابعاد پایداری در

1. Abdulbasit et al

2. MCDM

3. Abrams et al

4. Jassim, Zakaria and Azmi

5. Lu et al

6. Ifrat and Julmi

کلیدی عملکرد پایداری در اجرای استراتژی‌های پایدار تأکید کردند و بر نیاز سازمان‌ها به توسعه سیستم‌های اندازه‌گیری عملکرد قوی که ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی را در بر می‌گیرد، تأکید کردند. فال و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند که شرکت‌های کوچک و متوسط با استفاده از کارت امتیازی متوازن پایدار، شیوه‌های مدیریت پایداری خود را بهبود بخشیده‌اند که نشان‌دهنده کاربرد این چارچوب در اندازه‌های مختلف سازمانی است. تزالیس و همکاران (۲۰۱۳) چارچوبی را برای کمک به SMEها در اتخاذ کارت امتیازی متوازن پایدار توسعه دادند و به چالش‌های منحصربه‌فردی که این سازمان‌ها در اجرای ابزارهای ارزیابی عملکرد پایداری با آن روبرو هستند، پرداختند. چاکر و همکاران (۲۰۱۷)^۷ کارت امتیازی متوازن پایدار را به‌عنوان یک چارچوب کمک تصمیم‌گیری به‌طور انتقادی ارزیابی کردند و اثربخشی آن را در هدایت سازمان‌ها به سمت شیوه‌های پایدار ارزیابی کردند. تجزیه و تحلیل آن‌ها بر نیاز به پالایش مداوم کارت امتیازی متوازن پایدار برای افزایش سودمندی آن به‌عنوان یک ابزار تصمیم‌گیری تأکید دارد. این مطالعات ماهیت چندوجهی کارت امتیازی متوازن پایدار و پتانسیل آن را برای هدایت عملکرد پایدار در بخش‌های مختلف نشان می‌دهند و بر اهمیت ادغام پایداری در استراتژی‌های سازمانی و سیستم‌های مدیریت عملکرد تأکید می‌کنند. ادبیات مربوط به کارت امتیازی متوازن پایدار نقش حیاتی آن را در ترویج پایداری در سازمان‌ها آشکار می‌کند. ادغام ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی در چارچوب‌های مدیریت عملکرد برای دستیابی به اهداف پایداری بلندمدت ضروری است. از آنجایی که سازمان‌ها به اولویت‌دادن به پایداری ادامه می‌دهند، کارت امتیازی متوازن پایدار احتمالاً ابزاری کلیدی برای هدایت تلاش‌های آن‌ها و ارتقای عملکرد کلی باقی خواهد ماند. در ادامه خلاصه‌ای از پژوهش‌های انجام شده در این حوزه در جدول (۱) نشان داده شده است.

استراتژی شرکتی و توسعه شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) پایدار. تحقیق آن‌ها بینش‌های ارزشمندی در مورد غلبه بر این چالش‌ها ارائه می‌دهد و بر اهمیت فرایندهای ساختاریافته برای اجرای مؤثر کارت امتیازی متوازن پایدار تأکید می‌کند. علاوه بر این، استاوروپولو و همکاران (۲۰۲۳)^۱ یک کارت امتیازی متوازن سبز برای افزایش بهره‌وری انرژی در کسب‌وکارها پیشنهاد کردند که نشان‌دهنده سازگاری چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار برای رسیدگی به اهداف پایداری خاص است. الهامدی و همکاران (۲۰۲۳)^۲ یک بررسی سیستماتیک از کارت‌های امتیازی متوازن چابک-انطباقی انجام دادند و پیشنهاد کردند که چارچوب‌های پویا می‌توانند سازگاری کارت امتیازی متوازن پایدار را در محیط‌های به‌سرعت در حال تغییر افزایش دهند. یافته‌های آن‌ها نشان‌دهنده علاقه فزاینده‌ای به ادغام روش‌های چابک با سیستم‌های مدیریت عملکرد سنتی برای بهبود نتایج پایداری است. علاوه بر این، یک چارچوب مفهومی برای کارت امتیازی متوازن پایدار متناسب با مراکز خدمات مشترک پیشنهاد کردند و بر نیاز به شاخص‌های عملکردی که با رویکرد سه‌پایه اصلی همسو باشد، تأکید کردند. هانسن و شالته‌گر (۲۰۱۶)^۳ یک بررسی سیستماتیک از معماری‌های کارت امتیازی متوازن پایدار ارائه دادند و نشان دادند که ادغام پایداری در دیدگاه‌های سنتی عملکرد برای دستیابی به اهداف استراتژیک سازمانی ضروری است. کار آن‌ها بحث‌های جاری در مورد ارتباط معماری‌های مختلف کارت امتیازی متوازن پایدار در ارتقای عملکرد پایداری را برجسته می‌کند. آسیایی و بونتیس (۲۰۱۹)^۴ همچنین نشان دادند که چگونه کارت امتیازی متوازن می‌تواند به‌طور مؤثر ابتکارات مسئولیت اجتماعی شرکتی را مدیریت کند و بر اهمیت ادغام ابعاد اجتماعی در چارچوب‌های مدیریت عملکرد تأکید کردند. هریستوف و چیریکو (۲۰۱۹)^۵ بر نقش حیاتی شاخص‌های

1. Stavropoulos et al
5. Hristov and Chirico

2. Al-Hamadi et al
6. Fall et al

3. Hansen and Schalteger
7. Chaker et al

4. Asiai and Bontis

جدول ۱. خلاصه‌ای از تحقیقات انجام شده

عنوان مقاله	نویسندگان	روش تحقیق	نتایج کلیدی
ارزیابی عملکرد شرکت‌های ساختمانی برای اقتصاد چرخشی: رویکرد کارت امتیازی متوازن	تورگائوتوف و همکاران، ۲۰۲۲	رویکرد کارت امتیازی متوازن متناسب با اقتصاد چرخشی	ارائه یک چارچوب برای کمک به شرکت‌های ساختمانی در قزاقستان در بهبود عملکرد و کاهش ضایعات
یک رویکرد یکپارچه پلایوتونیک MCDM برای ارزیابی عملکرد مالی صنایع تولیدی	عبدالباسط و همکاران، ۲۰۲۰	رویکرد تصمیم‌گیری چند معیاره (MCDM)	توسعه یک مدل ارزیابی جامع برای عملکرد مالی در تولید
عملکرد زیست‌محیطی، مدیریت زیست‌محیطی و ارزش‌گذاری شرکت	آبرامز و همکاران، ۲۰۲۰	تحلیل تجربی و مطالعات موردی	یافتن رابطه مثبت بین شیوه‌های مدیریت زیست‌محیطی و ارزش‌گذاری شرکت
معماری کارت امتیازی متوازن پایداری و پیامدهای عملکرد زیست‌محیطی: یک بررسی سیستماتیک	جاسم و همکاران، ۲۰۲۰	بررسی سیستماتیک ادبیات	پیشنهاد اینکه اثربخشی معماری SBSC منوط به دانش تخصصی است
استفاده از کارت امتیازی متوازن پایداری برای ارزیابی مسائل پایداری شرکت‌های انرژی سبز	لو و همکاران، ۲۰۲۲	تحلیل مطالعه موردی و کاربرد چارچوب	نشان دادن اثربخشی SBSC در ادغام جنبه‌های اجتماعی، زیست‌محیطی و مالی در انرژی سبز
چالش‌ها و چگونگی غلبه بر آنها در فرآیند تدوین و اجرای کارت امتیازی متوازن پایداری (SBSC)	ایفرت، ای. و جولمی، سی. ۲۰۲۲	تحلیل کیفی و مطالعات موردی	شناسایی چالش‌ها در اجرای SBSC و ارائه استراتژی‌هایی برای غلبه بر آنها
کارت امتیازی متوازن سبز: ابزاری از سیستم‌های اطلاعات پایداری برای کسب‌وکار با بهره‌وری انرژی	استاوروپولو و همکاران، ۲۰۲۳	تحلیل کتاب‌سنجی و توسعه چارچوب	پیشنهاد یک کارت امتیازی متوازن سبز برای افزایش بهره‌وری انرژی در کسب‌وکارها
یک بررسی سیستماتیک از کارت امتیازی متوازن چابک-انطباقی و عملکرد پایداری: کتاب‌سنجی و جهت‌گیری آینده	الهامدی و همکاران، ۲۰۲۳	تحلیل کتاب‌سنجی و بررسی سیستماتیک	شناسایی روندها و جهت‌گیری‌های آینده در تحقیقات کارت امتیازی متوازن چابک-انطباقی مرتبط با پایداری

پیشنهاد یک چارچوب برای ادغام پایداری در کارت امتیازی متوازن برای مراکز خدمات مشترک	توسعه چارچوب مفهومی و بررسی ادبیات	علی و همکاران، ۲۰۲۲	یک چارچوب مفهومی از کارت امتیازی متوازن پایداری برای افزایش عملکرد مرکز خدمات مشترک
بررسی معماری‌های مختلف SBSC و پیامدهای آنها برای پایداری	بررسی سیستماتیک ادبیات	هانسن، ای. جی. و شالته‌گر، اس. ۲۰۱۶	کارت امتیازی متوازن پایداری: یک بررسی سیستماتیک از معماری‌ها
نشان دادن اینکه چگونه کارت امتیازی متوازن می‌تواند به طور مؤثر ابتکارات مسئولیت اجتماعی شرکت را مدیریت کند	تحلیل مطالعه موردی و کاربرد چارچوب	آسیاعی، کی. و بونتیس، ان. ۲۰۱۹	استفاده از کارت امتیازی متوازن برای مدیریت مسئولیت اجتماعی شرکت
برجسته کردن اهمیت شاخص‌های کلیدی عملکرد در دستیابی به اهداف پایداری	تحلیل تجربی و مطالعات موردی	هریستوف، آی. و چیریکو، ای. ۲۰۱۹	نقش شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) پایداری در اجرای استراتژی‌های پایدار
یافتن اینکه SME‌های استفاده‌کننده از SBSC، شیوه‌های مدیریت پایداری خود را بهبود بخشیده‌اند	تحلیل مطالعه موردی	فال و همکاران، ۲۰۱۶	مدیریت پایداری با کارت امتیازی متوازن پایداری در SME‌ها: یافته‌هایی از یک مطالعه موردی اتریشی
توسعه یک چارچوب برای کمک به SME‌ها در اتخاذ SBSC	توسعه چارچوب و تحلیل تجربی	تزالیس و همکاران، ۲۰۱۳	توسعه یک چارچوب برای ارزیابی نیازهای SME‌ها به منظور اتخاذ کارت امتیازی متوازن پایداری
ارزیابی اثربخشی SBSC به عنوان یک ابزار تصمیم‌گیری برای پایداری	تحلیل انتقادی و بررسی ادبیات	چاکر جاسم و همکاران، ۲۰۱۷	یک ارزیابی انتقادی از کارت امتیازی متوازن پایداری به عنوان یک چارچوب کمک تصمیم‌گیری

روش تحقیق

با ارزیابی عملکرد شرکت‌ها بر اساس ابعاد کارت امتیازی متوازن پایدار شناسایی شدند. پس از آن، از تکنیک دیمتل برای تحلیل روابط علی و معلولی بین شاخص‌ها و تعیین میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هر شاخص استفاده شد.

یافته‌ها

با بررسی در پیشینه تحقیقات انجام شده در مقالات علمی نوشته شده تا اکنون و با انجام مصاحبه و نظرخواهی از خبرگان، شاخص‌های زیر با تأکید بیشتری مورد اتفاق نظر بود و دارای بیشترین تأکید بین محققین و خبرگان بود، در جدول (۲) ارائه شدند.

روش تحقیق این پژوهش از نوع توصیفی - اکتشافی است و از روش‌های ترکیبی (کیفی و کمی) برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها استفاده می‌کند. هدف اصلی این تحقیق، مدل‌سازی شاخص‌های مؤثر در ارزیابی عملکرد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران مبتنی بر چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار و با استفاده از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره است. در مرحله اول، داده‌های کیفی از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی پیشینه پژوهش جمع‌آوری شدند و شاخص‌های اولیه مرتبط

جدول ۲. ابعاد کارت امتیازی متوازن پایدار جهت ارزیابی عملکرد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک

شاخص	بعد کارت امتیازی متوازن پایدار
EC۱: ارزش اقتصادی مستقیم ایجاد و توزیع شده، شامل درآمدها، حقوق کارکنان، سود انباشته	اقتصادی
EC۲: پوشش تعهدات سازمان به دلیل برنامه‌های مزایای اجتماعی	
EC۳: کمک‌های مالی دریافتی از دولت‌ها	
EC۴: دامنه نسبت حقوق استاندارد سطح ورودی به حداقل دستمزد محلی	
EC۵: رویه‌های استخدام محلی و نسبت مدیریت ارشد	
EN۱: مصرف مستقیم انرژی بر اساس منبع اولیه	زیست‌محیطی
EN۲: ابتکارات برای کاهش مصرف غیرمستقیم انرژی	
EN۳: کل برداشت آب بر اساس منبع	
EN۴: هزینه جریمه‌های قابل توجه و تعداد تحریم‌های غیرپولی به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی	
EN۵: تفکیک کل هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌های زیست‌محیطی بر اساس نوع	

SO۱: وجود اقدامات مرتبط با سرمایه‌گذاری‌های مسئولیت‌پذیر اجتماعی	اجتماعی
SO۲: درصد بدهی‌های مربوط به وجوه جمعی یا غیرقابل برگشت	
SO۳: توزیع درصدی مزاد به وجوه جمعی یا غیرقابل برگشت	
SO۴: درصد مزاد تخصیص داده شده به اعضای سازمان یا ادغام افراد	
SO۵: تفکیک مجموعه کارکنان بر اساس نوع استخدام	
SO۶: کل تعداد کارمندان و میانگین گردش مالی	
SO۷: درصد کارکنان تحت پوشش توافق نامه چانه‌زنی دسته‌جمعی	
SO۸: نسبت حقوق پایه مردان به زنان	
CU۱: معیارهای رضایت و وفاداری مشتری	مشتری
CU۲: نرخ حفظ مشتری	
IP۱: کارایی فرآیندهای داخلی	فرآیندهای داخلی
IP۲: کیفیت ارائه خدمات	
IP۳: نوآوری در فرآیندها	
LG۱: اثربخشی آموزش کارکنان	یادگیری و رشد
LG۲: تعداد محصولات/خدمات جدید عرضه شده	
LG۳: فرصت‌های توسعه شغلی	

برای تحلیل و شناسایی روابط علت و معلولی میان معیارها کاربرد دارد. این روش با بررسی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم معیارها بر یکدیگر، به شناسایی شاخص‌های کلیدی و تعیین وزن نهایی هر یک از آنها کمک می‌کند، در اولین مرحله، ماتریس تأثیرگذاری مستقیم با استفاده از نظرات خبرگان براساس طیف ارائه شده به عنوان نمونه برای شاخص‌های زیست محیطی در جدول (۳) تشکیل شد.

پس از تکمیل مرحله شناسایی و تأیید ابعاد کارت امتیازی متوازن پایدار جهت ارزیابی عملکرد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران توسط خبرگان و جمع‌آوری داده‌های مقایسه زوجی، برای اولویت‌بندی نهایی این شاخص‌ها از تکنیک دیمتل استفاده شد. دیمتل به‌عنوان یکی از روش‌های محبوب در تصمیم‌گیری چندمعیاره شناخته می‌شود که به طور خاص

جدول ۵. ماتریس روابط کلی

	EN۱	EN۲	EN۳	EN۴	EN۵
EN۱	۰,۶۸	۱,۲	۱,۰۱	۰,۸	۱,۰۵
EN۲	۰,۹۱	۱,۱۴	۱	۰,۸۳	۱,۲۷
EN۳	۰,۷۶	۱,۰۷	۰,۸۵	۰,۹۸	۱,۰۸
EN۴	۰,۶۶	۰,۸۵	۰,۸۷	۰,۷۲	۰,۹۲
EN۵	۰,۹۷	۱,۲۶	۱,۰۶	۰,۹۱	۱,۱

جدول ۶. نتایج دیمتال برای شاخص‌های زیست محیطی

شاخص	D (تأثیرگذار بودن)	R (تأثیرپذیر بودن)	R+D (برجستگی)	R-D (نوع اثر)
EN۱	۴,۷۴	۳,۹۸	۸,۷۲	۰,۷۶
EN۲	۵,۱۵	۵,۵۲	۱۰,۶۷	۰,۳۷-
EN۳	۴,۷۴	۴,۷۹	۹,۵۳	۰,۰۵-
EN۴	۴,۰۲	۴,۲۴	۸,۲۶	۰,۲۲-
EN۵	۵,۳	۶,۴۲	۱۱,۷۲	۱,۱-

در ادامه پس از انجام محاسبات برای همه شاخص‌ها، نتایج نهایی در جدول (۷) نشان داده شده است.

جدول ۲. طیف امتیازات در جدول دیمتال

بدون تأثیر	تأثیر بسیار کم	تأثیر کم	تأثیر زیاد	تأثیر بسیار زیاد
۰	۱	۲	۳	۴

جدول ۳. ماتریس تأثیر مستقیم

	EN۱	EN۲	EN۳	EN۴	EN۵
EN۱	۰	۳	۲	۱	۲
EN۲	۲	۰	۲	۱	۳
EN۳	۱	۲	۰	۲	۲
EN۴	۱	۱	۲	۰	۲
EN۵	۲	۳	۲	۱	۰

جدول ۴. ماتریس نرمال شده

	EN۱	EN۲	EN۳	EN۴	EN۵
EN۱	۰	۰,۳۳	۰,۲۲	۰,۱۱	۰,۲۲
EN۲	۰,۲۲	۰	۰,۲۲	۰,۱۱	۰,۳۳
EN۳	۰,۱۱	۰,۲۲	۰	۰,۲۲	۰,۲۲
EN۴	۰,۱۱	۰,۱۱	۰,۲۲	۰	۰,۲۲
EN۵	۰,۲۲	۰,۳۳	۰,۲۲	۰,۱۱	۰

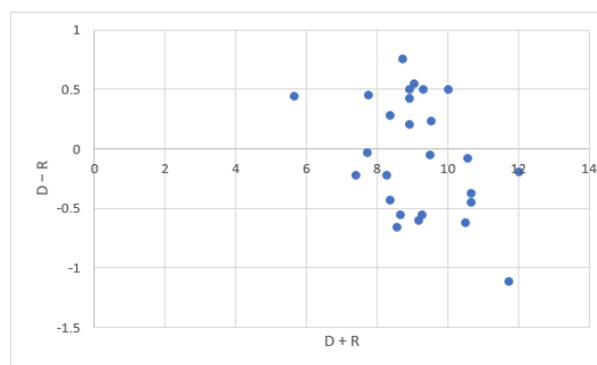
جدول ۷. نتایج نهایی D، R، D+R، D-R برای تمام شاخص‌ها

کد شاخص	عنوان شاخص	D (تأثیرگذار بودن)	R (تأثیرپذیر بودن)	R+D (برجستگی)	R-D (نوع اثر)
EC۱	ارزش اقتصادی مستقیم	۴,۶۶	۴,۲۳	۸,۸۹	۰,۴۳
EC۲	پوشش تعهدات اجتماعی	۵,۲۶	۵,۳۴	۱۰,۶	۰,۰۸-
EC۳	کمک‌های دولتی	۳,۰۵	۲,۶	۵,۶۵	۰,۴۵
EC۴	نسبت حقوق به حداقل دستمزد	۴,۹۵	۵,۵۷	۱۰,۵۲	۰,۶۲-
EC۵	استخدام محلی و مدیریت ارشد	۵,۹۱	۶,۱	۱۲,۰۱	۰,۱۹-
EN۱	مصرف مستقیم انرژی	۴,۷۴	۳,۹۸	۸,۷۲	۰,۷۶
EN۲	کاهش مصرف غیرمستقیم انرژی	۵,۱۵	۵,۵۲	۱۰,۶۷	۰,۳۷-
EN۳	برداشت کل آب	۴,۷۴	۴,۷۹	۹,۵۳	۰,۰۵-
EN۴	جریمه‌های زیست‌محیطی	۴,۰۲	۴,۲۴	۸,۲۶	۰,۲۲-
EN۵	هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری زیست‌محیطی	۵,۳	۶,۴۲	۱۱,۷۲	۱,۱۲-
SO۱	سرمایه‌گذاری مسئولیت‌پذیر اجتماعی	۴,۸۹	۴,۶۵	۹,۵۴	۰,۲۴

SO2	بدهی‌های وجوه جمعی	۳,۹۷	۴,۴۱	۸,۳۸	۰,۴۴-
SO3	مازاد وجوه غیرقابل برگشت	۳,۸۴	۳,۸۸	۷,۷۲	۰,۰۴-
SO4	تخصیص مازاد به اعضا	۴,۳۳	۴,۰۵	۸,۳۸	۰,۲۸
SO5	نوع استخدام کارکنان	۵,۱	۵,۵۵	۱۰,۶۵	۰,۴۵-
SO6	تعداد کارکنان و گردش مالی	۴,۱۱	۳,۶۵	۷,۷۶	۰,۴۶
SO7	کارکنان تحت توافق‌نامه جمعی	۴,۳۵	۴,۹	۹,۲۵	۰,۵۵-
SO8	نسبت حقوق پایه مرد به زن	۳,۶	۳,۸۲	۷,۴۲	۰,۲۲-
CU1	رضایت و وفاداری مشتری	۴,۷	۴,۲	۸,۹	۰,۵
CU2	نرخ حفظ مشتری	۳,۹۵	۴,۶	۸,۵۵	۰,۶۵-
IP1	کارایی فرآیندهای داخلی	۵,۲۵	۴,۷۵	۱۰	۰,۵
IP2	کیفیت خدمات	۴,۵۵	۴,۳۵	۸,۹	۰,۲
IP3	نوآوری در فرآیندها	۴,۰۵	۴,۶	۸,۶۵	۰,۵۵-
LG1	اثربخشی آموزش کارکنان	۴,۸	۴,۲۵	۹,۰۵	۰,۵۵
LG2	محصولات/خدمات جدید	۴,۳	۴,۹	۹,۲	۰,۶۰-
LG3	فرصت‌های توسعه شغلی	۴,۹	۴,۴	۹,۳	۰,۵

و عوامل خارجی نشان می‌دهند. شاخص‌هایی که دارای مقادیر $D + R$ بالاتر هستند، نشان‌دهنده تأثیر و اهمیت بالاتری در فرایندهای تصمیم‌گیری و مدیریت هستند. به‌عنوان مثال، $EC5$ با $D + R = 12,01$ و $EN5$ با $D + R = 11,72$ از برجستگی بالایی برخوردارند که این امر نشان می‌دهد این شاخص‌ها در عملکرد کلی سازمان نقش بسیار مهمی دارند. همچنین، $EC2$ و $EN2$ با مقادیر $D + R$ برابر با $10,6$ و $10,67$ ، به وضوح نشان‌دهنده اهمیت استراتژیک در زمینه‌های اقتصادی و زیست‌محیطی هستند. با این حال، برخی شاخص‌ها نشان‌دهنده $D - R$ منفی هستند که این وضعیت به معنای تأثیرپذیری بیشتر از تغییرات و عواملی است که می‌تواند بر عملکرد آن‌ها اثرات منفی بگذارد. برای نمونه، $EN5$ با $D - R = -1,12$ و $EC4$ با $D - R = -0,62$ ، نشان‌دهنده این هستند که تغییرات در این شاخص‌ها بیشتر تحت تأثیر عوامل بیرونی قرار می‌گیرد و ممکن است موجب اثرات منفی بر آن‌ها شود. بنابراین، برای این دسته از

در ادامه در شکل (۱) نمودار علت و معلولی شاخص‌ها نشان داده شده است.

شکل ۱. نمودار علت و معلولی

در این تحقیق، داده‌های مربوط به شاخص‌های مختلف نشان‌دهنده تأثیر و تأثیرپذیری هر شاخص در جنبه‌های مختلف عملکرد سازمانی است. تحلیل نتایج حاکی از آن است که برخی شاخص‌ها از اهمیت برجسته‌تری برخوردارند، در حالی که برخی دیگر تأثیرپذیری بیشتری نسبت به تغییرات

بر شاخص‌هایی که نقش علی دارند اهمیت دوچندان پیدا می‌کند. زیرا بهبود در این شاخص‌ها می‌تواند به صورت زنجیره‌ای سایر متغیرهای وابسته را نیز متحول سازد. در واقع، مسیر منطقی اصلاح و بهینه‌سازی عملکرد سازمانی، از طریق مدیریت مؤلفه‌های تأثیرگذار و اثرگذار آغاز شده و به بهبود تدریجی شاخص‌های وابسته خواهد انجامید.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف مدل‌سازی شاخص‌های مؤثر در ارزیابی عملکرد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، بر اساس چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار انجام شد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ادغام ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی، مشتری، فرایندهای داخلی و یادگیری و رشد در یک چارچوب یکپارچه، می‌تواند به صورت جامع‌تری عملکرد این شرکت‌ها را ارزیابی کند. نتایج حاصل از تحلیل دیمتل حاکی از آن است که شاخص‌هایی مانند "استخدام محلی و نسبت مدیریت ارشد (EC5)" و "هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌های زیست‌محیطی (EN5)" از بالاترین برجستگی (D+R) برخوردارند که نشان‌دهنده نقش کلیدی این شاخص‌ها در ارزیابی عملکرد پایدار شرکت‌ها است. همچنین، شاخص‌هایی مانند "رضایت و وفاداری مشتری (CU1)" و "اثربخشی آموزش کارکنان (LG1)" دارای تأثیرگذاری مثبت هستند که بیانگر اهمیت این عوامل در ایجاد بهبودهای زنجیره‌ای در سایر حوزه‌های عملکردی است. از سوی دیگر، شاخص‌هایی مانند "نسبت حقوق استاندارد به حداقل دستمزد محلی (EC4)" و "کاهش مصرف غیرمستقیم انرژی (EN2)" دارای تأثیرپذیری بالا هستند که نشان می‌دهد این شاخص‌ها بیشتر تحت تأثیر عوامل بیرونی قرار دارند و بهبود آن‌ها مستلزم توجه به شاخص‌های علی است. این یافته‌ها مؤید آن است که برای دستیابی به عملکرد پایدار، شرکت‌ها

شاخص‌ها، نیاز به مدیریت دقیق‌تر و استراتژی‌های کاهش ریسک وجود دارد. در مقابل، شاخص‌هایی که دارای $D - R$ مثبت هستند، نشان می‌دهند که افزایش تأثیرگذاری بر تأثیرپذیری آن‌ها اثرات مثبت دارد و به بهبود عملکرد کلی کمک می‌کند. به عنوان مثال، $CU1$ با $D - R = 0.5$ و $LG1$ با $D - R = 0.55$ ، نشان‌دهنده اثرات مثبت افزایش تأثیرگذاری بر این شاخص‌ها است. این شاخص‌ها می‌توانند در اولویت‌های استراتژیک سازمان قرار گیرند، چرا که تقویت آن‌ها می‌تواند به بهبود کیفیت خدمات و رضایت مشتریان منجر شود.

نتایج تحلیل دیمتل نشان می‌دهد که میان شاخص‌های بررسی‌شده، برخی نقش علی دارند و برخی دیگر در جایگاه معلول قرار می‌گیرند. شاخص‌هایی که مقدار تفاوت بین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن‌ها مثبت است، به‌عنوان عوامل مؤثرتر در سیستم شناخته می‌شوند. این شاخص‌ها منشأ اثرگذاری بر سایر مؤلفه‌ها هستند و می‌توانند به‌عنوان محرک‌های اصلی تغییر در نظر گرفته شوند. به طور مثال، شاخص‌هایی مانند میزان مصرف انرژی، رضایت و وفاداری مشتری، کارایی فرایندهای داخلی و اثربخشی آموزش کارکنان، از جمله عواملی‌اند که در جایگاه تأثیرگذار قرار دارند و به نظر می‌رسد تقویت آن‌ها می‌تواند موجب بهبود کلی در عملکرد سایر شاخص‌ها گردد. در مقابل، برخی شاخص‌ها که تفاوت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن‌ها منفی است، بیشتر تحت تأثیر سایر عوامل قرار می‌گیرند و کمتر در نقش تعیین‌کننده ظاهر می‌شوند. این شاخص‌ها در واقع پیامد عملکرد دیگر متغیرها هستند و ارتقای آن‌ها مستلزم بهبود در شاخص‌های علی خواهد بود. برای نمونه، مؤلفه‌هایی مانند کاهش مصرف غیرمستقیم انرژی، میزان سرمایه‌گذاری زیست‌محیطی، نرخ حفظ مشتری و نحوه استخدام کارکنان، بیش از آنکه خود منشأ تغییر باشند، از تغییرات سایر شاخص‌ها تأثیر می‌پذیرند. براین اساس، برای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری مؤثر، تمرکز

ذی‌نفعان ایجاد کند. توجه ویژه به آموزش و توسعه مهارت‌های کارکنان و همچنین استقرار نظام‌های انگیزشی مبتنی بر عدالت جنسیتی می‌تواند به ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی و تقویت رضایت مشتریان بینجامد. از سوی دیگر، تدوین برنامه‌های عملیاتی برای کاهش مصرف غیرمستقیم انرژی و بهبود نسبت حقوق به حداقل دستمزد، با وجود تأثیرپذیری بالا از عوامل بیرونی، نیازمند هماهنگی با سیاست‌های کلان صنعتی و حمایت نهادهای حاکمیتی است. در نهایت، استقرار نظام پایش مستمر عملکرد بر اساس چارچوب کارت امتیازی متوازن پایدار و به‌روزرسانی دوره‌ای شاخص‌ها با توجه به تغییرات محیط کسب‌وکار می‌تواند شرکت‌ها را در دستیابی به تعادل پایدار بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی یاری رساند.

باید بر شاخص‌های تأثیرگذار تمرکز کنند، چرا که بهبود این شاخص‌ها می‌تواند به صورت سیستماتیک عملکرد کلی سازمان را ارتقا دهد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد شرکت‌های تولیدکننده لاستیک و پلاستیک می‌توانند با اتخاذ رویکردی نظام‌مند در ارزیابی عملکرد، گام‌های مؤثری در جهت بهبود پایداری سازمانی بردارند. در این راستا، پیشنهاد می‌شود مدیران این شرکت‌ها با اولویت‌دهی به شاخص‌های کلیدی تأثیرگذار مانند ارزش اقتصادی مستقیم، مصرف بهینه انرژی و کارایی فرایندهای داخلی، زمینه تحولات مثبت در سایر حوزه‌های عملکردی را فراهم آورند. سرمایه‌گذاری هدفمند در پروژه‌های زیست‌محیطی و بهینه‌سازی مصرف منابع می‌تواند ضمن کاهش هزینه‌های ناشی از جریمه‌های زیست‌محیطی، تصویر مثبتی از مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها در ذهن

منابع

1. Abdulbasit, M., et al. (2020). An integrated polythematic MCDM approach for evaluating financial performance in manufacturing industries. *Journal of Financial Analysis*, 25(1), 54-73.
2. Abrams, K., et al. (2020). Environmental performance, environmental management, and firm valuation. *Sustainable Finance Journal*, 16(3), 112-130.
3. Ayele, M., & Singh, R. (2024). Examining the impact of the Sustainable Balanced Scorecard on organizational performance. *Journal of Sustainability Management*, 12(3), 45-63.
4. Alhamadi, H., et al. (2023). A systematic review of agile-adaptive Balanced Scorecards and sustainability performance: Bibliometric insights and future directions. *Journal of Business Strategy and Sustainability*, 20(1), 33-58.
5. Ali, M., et al. (2022). A conceptual framework of the Sustainable Balanced Scorecard for enhancing shared service center performance. *Journal of Organizational Sustainability*, 14(3), 72-91.
6. Asiyi, K., & Bontis, N. (2019). Using the Balanced Scorecard to effectively manage corporate social responsibility initiatives. *Journal of Corporate Governance and Sustainability*, 17(1), 44-63.
7. Chaker, Z., et al. (2017). A critical evaluation of the Sustainable Balanced Scorecard as a decision-support framework. *Journal of Business Strategy and Decision-Making*, 12(3), 78-96.
8. Chimi, P., & Naro, J. (2024). A critical analysis of performance evaluation methods in manufacturing industries. *Journal of Business Research*, 18(2), 112-130.
9. Fall, J., et al. (2016). Sustainability management with the Sustainable Balanced Scorecard in SMEs: Findings from an Austrian case study. *Journal of Small Business Sustainability*, 15(3), 89-102.
10. Hansen, E. G., & Schaltegger, S. (2016). The Sustainable Balanced Scorecard: A systematic review of architectures. *Journal of Business Ethics*, 29(2), 98-115.
11. Hristov, I., & Chirico, E. (2019). The role of sustainability key performance indicators (KPIs) in executing sustainable strategies. *Journal of Business Performance and Sustainability*, 22(2), 60-81.
12. Ifert, E., & Jolmi, S. (2022). Challenges and strategies for overcoming barriers in developing and implementing the Sustainable Balanced Scorecard (SBSC). *Journal of Strategic Sustainability*, 18(3), 102-121.
13. Jassim, Z., & Azmi, R. (2020). The architecture of the Sustainable Balanced Scorecard and its environmental performance implications: A systematic review. *Journal of Business and Sustainability*, 21(4), 77-95.
14. Li, H. (2023). Analyzing the impact of the Balanced Scorecard on sustainable resource management

- strategies. *Journal of Management and Sustainability*, 14(2), 90-108.
15. Lou, X., et al. (2022). Using the Sustainable Balanced Scorecard to evaluate sustainability issues in green energy companies. *Journal of Renewable Energy Management*, 13(2), 45-67.
 16. Molinos-Senante, M., et al. (2020). Environmental impacts of the rubber industry and mitigation approaches. *Journal of Environmental Engineering*, 35(5), 135-152.
 17. Rosner, D., & Bredbach, M. (2022). Sustainability practices in the rubber industry: Analyzing challenges and opportunities. *Journal of Environmental Studies*, 29(4), 78-95.
 18. Sahoo, P., & Bayana, K. (2024a). Utilizing the Balanced Scorecard in organizational performance management. *Strategic Accounting and Management Journal*, 15(1), 21-38.
 19. Sahoo, P., & Bayana, K. (2024b). The Sustainable Balanced Scorecard: An approach for optimizing business processes. *International Journal of Sustainable Management*, 9(3), 55-72.
 20. Stavropoulos, A., et al. (2023). The Green Balanced Scorecard: A sustainable information system for energy-efficient businesses. *Journal of Sustainable Business Models*, 11(4), 55-78.
 21. Turganov, T., et al. (2022). Assessing construction company performance for the circular economy: A Balanced Scorecard approach. *Journal of Construction and Sustainability*, 10(2), 88-105.
 22. Tzelalis, G., et al. (2013). Developing a framework to help SMEs adopt the Sustainable Balanced Scorecard. *Journal of SME Management and Sustainability*, 10(4), 115-138.
 23. Wang, J., et al. (2022a). Evaluating sustainable performance of manufacturing firms using the Balanced Scorecard. *Journal of Environmental Economics*, 19(3), 63-81.
 24. Wang, J., et al. (2022b). Examining the role of environmental indicators in the Sustainable Balanced Scorecard. *Journal of Environmental Research*, 17(4), 45-62.

IRM

M Modeling Effective Indicators in Performance Evaluation of Rubber and Plastic Manufacturing Companies Listed on Tehran Stock Exchange Based on Sustainable Balanced Scorecard

Rasoul Ghanbarzadeh¹, Mahdiah Sadat Ahadi Shaar Ardha², Muslim Pirouz Yazdani³, Mohammad Reza Fathi^{4*}

1- Rasoul Ghanbarzadeh. Master's student in Financial Engineering, Faculty of Management and Accounting, Farabi Colleges, University of Tehran, Qom, Iran

2- Mahdiah Sadat Ahadi Shoar Ardaha. Master's student in Information Technology Management, Faculty of Management and Accounting, Farabi Colleges, University of Tehran, Qom, Iran

3- Moslem Pirouz Yazdani. Master's student in Accounting, Daneshstan Institute of Higher Education, Saveh, Iran

4- Mohammad Reza Fathi. Associate Professor in Faculty of Management and Accounting, Farabi Colleges, University of Tehran, Qom, Iran

*Corresponding author Email: a.dehghani@meybod.ac.ir

Abstract

This study aims to identify and prioritize key performance evaluation indicators for rubber and plastic manufacturing companies listed on Tehran Stock Exchange. Utilizing the Sustainable Balanced Scorecard framework, the research seeks to develop a comprehensive model for assessing these companies' performance across various dimensions. The research employs a descriptive-exploratory methodology combining qualitative and quantitative approaches. Initially, performance indicators across different dimensions were identified through literature review and expert surveys. Subsequently, the DEMATEL technique was applied to analyze causal relationships among these indicators. Findings reveal that economic indicators (such as generated economic value and social obligation coverage), environmental indicators (including energy consumption and environmental investments), and social indicators (like corporate social responsibility and pay equity) constitute the most critical performance evaluation criteria in this industry. The study also identified certain causal indicators, such as internal process efficiency and employee training effectiveness, that directly influence other aspects of organizational performance. The results can assist rubber and plastic industry managers in designing comprehensive performance evaluation systems. Furthermore, the findings demonstrate that simultaneous attention to financial, environmental, and social dimensions can enhance organizational sustainability and improve long-term competitiveness. This research opens new avenues for future studies in sustainable performance evaluation within manufacturing industries.

Keywords: performance evaluation, organizational sustainability, rubber and plastic industry, balanced scorecard, multi-criteria analysis